

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2019-05-27
Stockholm

Mål nr
M 7935-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-08-17 i mål nr M 5366-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Affärsverket Svenska kraftnät,

Ombud: Advokat M.H.

Klagande och motpart

1. A.S.

2. B.S.

Motpart

1. Energimarknadsinspektionen

2. Föreningen Elgen

3. F.S.H.

4. B.I.

Dok.Id 1475045

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax 08-561 675 59	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	---------------------------------	---

5. A.K.

6. P.K.

7. Lantbrukarnas Riksförbund

8. G.M.

J

9. M.M.

10. J.M.

11. Norra Vedbo Häradssällmanning Östra Holaveden
g

12. M.W.

SAKEN

Återställningsåtgärder vid återkallelse av nätkoncession

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkten 3 i Energimarknadsinspektionens beslut till följande lydelse:

3. Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ska ta bort allt kreosotimpregnerat trä för båda de ledningar som avses i punkterna 1 och 2 med följande begränsningar.

- a) Skyldigheten gäller inte den del genom Motala där ledning varit sambyggd med Vattenfalls ledning.
- b) Skyldigheten gäller inte om det på enskilda platser finns tydliga motstående platsspecifika intressen som överväger nyttan med återställningsåtgärderna.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i stället för punkten 3 och 4 i Energimarknadsinspektionens beslut ska fastställa Svenska kraftnäts skyldigheter enligt 2 kap. 19 § första stycket ellagen (1997:857) på följande sätt:

Svenska kraftnät ska ta bort ledningarna med tillhörande anläggningar och vidta åtgärder för återställning i huvudsaklig överensstämmelse med vad Svenska kraftnät har anfört i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. När det gäller hanteringen av fundament ska Svenska kraftnät vidta följande åtgärder.

- a) Fundament med närhet till yt- och grundvatten ska tas bort
 - om brunn som används för dricksvatten (till djur eller människor) finns inom 50 meter,
 - om det finns ytvatten som används för dricksvatten (till djur eller människor), för fiske eller vatten som leder till ytvatten som används för dricksvatten eller fiske inom 50 meter,
 - om fundamentet ligger inom vattenskyddsområde eller grundvattenförekomst enligt Vatteninformationssystem i Sverige (VISS).
- b) Fundament som ligger i åker ska tas bort
 - vid våta marker där fundamentet kan antas ligga permanent under grundvattenytan eller om grundvattenytan fluktuerar så att den tidvis är över eller i nivå med markytan om provtagning på jordmassor samt grundvatten visar att kretsotförorening förekommer i rotzonen (0-0,5 meters djup),
 - vid konflikt med planerade dräneringssystem.
- c) Fundament som ligger i ängs- eller betesmark ska tas bort vid våta marker där fundamentet kan antas ligga permanent under grundvattenytan eller om grundvattenytan fluktuerar så att den tidvis är över eller i nivå med markytan om provtagning på jordmassor samt grundvatten visar att kretsotförorening förekommer i rotzonen (0-0,5 meters djup).
- d) Fundament som ligger i tätorterna Motala och Nässjö ska tas bort om marken kan utgöra potentiellt exploateringsområde för bebyggelse.
- e) Fundament som ligger där det finns identifierade värdefulla naturvärden, såsom värdefull fåltflora, ska lämnas kvar och stolpen tas bort till ett djup av 0,3-0,5 meter.
- f) Fundament som ligger i skogsmark eller som inte ska tas bort enligt a)-d) ovan ska lämnas kvar.

- g) En platsspecifik bedömning ska göras för varje fundament. Bedömningen ska identifiera vilka risker som är förknippade med kreosot idag och framdeles och huruvida återställningsåtgärder är motiverade för att undvika skada på människors hälsa eller miljön. Vid bedömningen ska även beaktas om återställningsåtgärder är ekonomiskt rimliga och tekniskt möjliga samt om det finns motstående platsspecifika intressen som överväger nyttan med åtgärderna.

Efter den platsspecifika bedömningen kan avsteg göras från principerna i a-f ovan innebärande (i) att fundament tas bort även om det inte omfattas av skyldighet att ta bort fundament enligt principerna i a-f ovan om det på enskilda platser finns andra platsspecifika intressen som motiverar detta eller (ii) att fundament lämnas kvar om det på enskilda platser finns tydliga motstående intressen som överväger nyttan med återställningsåtgärderna.

A.S. och B.S. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta att de ska få garantier för att återställningsåtgärder vidtas från Svenska kraftnäts sida om det inte finns ett tydligt motstående platsspecifikt allmänt intresse som överväger nyttan med återställningsåtgärder på en specifik plats. De har i andra hand yrkat att de ska få garantier för att potentiella och framtida merkostnader som kan uppkomma till följd av kreosoten ska betalas av Svenska kraftnät.

I övrigt har de motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

B.I., Energimarknadsinspektionen, Föreningen Elgen, F.S.H., P.K., A.K., Lantbrukarnas Riksförbund, M.W., J.M., Norra Vedbo Häradsallmänning, G.M. och M.M. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Svenska kraftnät har bestritt A.S.s och B.S.s yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Svenska kraftnät har anfört bl.a. följande:

Vid prövning enligt 2 kap. 19 § ellagen är det inte fråga om någon direkt tillämpning av miljöbalkens bestämmelser, men det är genom miljölagstiftningen som lagstiftaren kommunicerar vilka miljökrav som ska ställas på verksamheter och åtgärder och

därmed tydliggör vad som ska anses utgöra allmänna intressen i detta avseende. Det ifrågasätts inte att miljöbalkens och avfallsförordningens regler är formellt tillämpliga på eventuella föroreningar hänförliga till Svenska kraftnäts verksamhet och kvarlämnade fundament.

De beslutade åtgärderna kan inte motiveras av allmänna intressen av någon betydelse som väger tyngre än motstående intressen. Nyttan av att ta bort allt kreosotimpregnerat trä och synlig kreosotförorenad jord oavsett djup för de båda ledningarna står inte i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som åtgärderna innebär. Det gäller oavsett om frågorna om proportionalitet och skälighet prövas genom 2 kap. 19 § ellagen, 2 kap. 7 § och 10 kap. 4 § miljöbalken eller genom den allmänna proportionalitetsprincipen.

Utredningen har visat att kreosot från fundamenten sprids i mycket ringa omfattning och att risken för negativ påverkan på framtida markanvändning är liten. Behovet av åtgärden utifrån allmän synpunkt måste även rimligtvis vara beroende av fundamentets lokalisering. En stor del av stolpplatserna är belägna på platser som endast i mycket liten utsträckning utnyttjas av människor eller som kan anses som särskilt skyddsvärda av andra skäl. De fundament som bedöms kunna utgöra en risk för människors hälsa eller miljön eller annat hinder har Svenska kraftnät åtagit sig att ta bort enligt yrkandet i målet. Yrkandet innebär inte några orimliga inskränkningar av framtida markanvändning och det finns rutiner för att säkerställa information om kvarlämnade fundament för framtiden.

Kravet att synlig förorenad jord ska tas bort är otydligt både för verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten. Det är dessutom inte en lämplig metod för sanering. Det måste tydligare och på ett mer objektiva sätt framgå när det är motiverat att ta bort jord och till vilken nivå jorden ska vara fri från kreosot för att kravet ska anses uppfyllt. Annars bör något krav i detta hänseende inte föreskrivas utan frågan överlämnas till lokala myndigheter i enlighet med miljöbalkens bestämmelser om anmälan, samråd och tillsyn.

Undantaget i beslutspunkt 3 b är oklart och svårtillämpat. Undantaget upprepar endast den prövning som borde ha skett hos underinstanserna. Det är också svårt att förstå varför Energimarknadsinspektionen enligt beslutspunkt 4 ska informeras om dessa överväganden vid samma tidpunkt som återställningsåtgärderna ska vara utförda eftersom det då inte finns någon möjlighet till dialog. Sådan dialog sker dessutom bäst med den lokala tillsynsmyndigheten.

Slutligen kan konstateras att enbart återställningsåtgärder som motiveras av allmänna intressen ska beaktas i aktuellt mål och att det saknas rättslig grund för att besluta om särskilda garantier i förhållande till enskilda fastighetsägare.

A.S. och **B.S.** har anfört bl.a. följande:

Svenska kraftnät ska ta sitt ansvar och ta bort de kreosotimpregnerade fundamenten eftersom de kan påverka boende på Fogdegården och kommande generationer. Särskilt viktigt att framhålla är risken för påverkan på den nära liggande dricksvattenkällan.

Energimarknadsinspektionen har anfört bl.a. följande:

Regleringen i 2 kap. 19 § ellagen innehåller, till skillnad från 2 kap. 8 a § ellagen avseende prövning av frågor om meddelande av nätkoncession, inte någon hänvisning till miljöbalken. Prövningen av vilka återställningsåtgärder som ska vidtas ska därför göras utifrån ellagen, inte miljöbalken.

Det finns ett allmänt intresse av att samtliga kreosotimpregnerade fundament tas bort. De ingående ämnena i kreosot är långlivade och har hälsofarliga egenskaper. Att låta fundamenten vara kvar enligt Svenska kraftnäts förslag skulle leda till inskränkningar avseende framtida markanvändning, t.ex. begränsas möjligheterna att anlägga dricksvattenbrunnar, vattenskyddsområden och dräneringssystem. Vidare blir det svårt att upprätthålla efterlevnaden av förslaget med hänsyn till det stora antalet platser som fundamenten finns på. Det ifrågasätts även hur det ska kunna säkerställas att information om kvarlämnade fundament ska nå ut till och bevaras för allmänheten både nu och i framtiden. Återställningsåtgärderna ska istället väljas utifrån ett framtidsperspektiv

som tar hänsyn både till förändringar i miljön och förändringar avseende markanvändning.

Undersökningar från tidigare projekt i Aneby visar att halten av föroreningar i massor ligger under detektionsnivå på det avstånd från fundamenten där missfärgning och lukt upphör. Avlägsnandet av missfärgade jordmassor och massor med lukt är därför en väl fungerande metod för att se till att föroreningarna tas bort. Kravet att synlig kreosotförorenad jord ska tas bort är tydligt och säkerställer att den förorenade jorden kring fundamenten återställs. Naturvårdsverket anser att metoden inte är tillräckligt långtgående och behöver innehålla fler moment. Domstolen är dock på talan av Svenska kraftnät förhindrad att skärpa kraven i detta avseende. Mot den bakgrunden och då den av Energimarknadsinspektionen beslutade metoden innehåller delar av det som krävs enligt Naturvårdsverket saknas det skäl att ändra beslutet i den delen.

Nyttan av att ta bort fundamenten väger tyngre än de eventuella olägenheter och kostnader som uppstår vid ett borttagande. Förarbetena till ellagen ger inte heller utrymme för annan tolkning än att avsikten varit att en koncessionshavare ska vara skyldig att ta bort en ledning med tillhörande anläggningar när koncessionen upphör, men att undantag kan göras för delar av anläggningen som enbart medför rent bagatellartade skador eller intrång på allmänna eller enskilda intressen. Svenska kraftnät har haft att räkna med att tillståndet för ledningen skulle löpa ut och att marken därefter skulle återställas. Det är således inte oproportionerligt att ställa krav på att marken ska återställas.

Det är mer ändamålsenligt att samråd enligt beslutspunkt 4 sker med aktuell tillsynsmyndighet istället för att informationen ges till Energimarknadsinspektionen. Nämda beslutspunkt kan därför ändras till följande lydelse: ”Om Svenska kraftnät finner att undantaget i 3 b är tillämpligt ska Svenska kraftnät samråda med aktuell tillsynsmyndighet.”

B.I., Norra Vedbo Häradsallmänning, C.H., F.S.

H., P.K., A.K., Lantbrukarnas Riksförbund, M.W.,

J.M., G.M. och M.M. har anfört bl.a. att Svenska kraftnät ska ta bort kreosotfundamenten och återställa marken.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har anfört bl.a. följande:

Ellagen reglerar inte i första hand sådana frågor som omfattas av miljöbalken. Till skillnad från reglerna avseende meddelande av nätkoncession och omprövning i 2 kap. 8 a § och 15 g § ellagen innehåller 2 kap. 19 § ellagen avseende återkallelse inga hänvisningar till miljöbalken. Vidare har beslut enligt ellagen inte rättskraft som påverkar prövningar enligt miljöbalken och tillsynsmyndigheten kan därför med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken meddela förelägganden och förbud trots att Energimarknadsinspektionen kan ha godtagit vissa förhållanden vid sin prövning. Det torde dock inte kunna leda till slutsatsen att miljöbalkens bestämmelser inte kan tillämpas vid en återkallelse och återställande.

För att kunna avgöra om de kreosotimpregnerade stolparna med tillhörande fundament har orsakat en miljöskada eller i vilken omfattning de har gjort det kan inte avgöras endast genom en okulär besiktning. Den metod som finns beskriven i Energimarknadsinspektionens beslut är därför inte tillräcklig utifrån ett miljöperspektiv. För att säkerställa att ingen markförorening lämnas kvar krävs provtagning av marken samt en bedömning av riskerna för människors hälsa och miljön. Den utredning som Svenska kraftnät har utfört är inte tillräcklig. Det är inte visat i målet att det material som lämnas kvar är godtagbart.

Om det finns processuella skäl som förhindrar domstolen att ändra mark- och miljödomstolens dom på ovan angivet sätt är Naturvårdsverkets inställning att metoden som finns beskrivet i Energimarknadsinspektionens beslut är korrekt vad avser borttagande av kreosotimpregnerat trä. Beträffande den kreosotförorenade jord som lämnas kvar i marken bör denna kunna betraktas som en miljöfarlig verksamhet och det är då möjligt

för tillsynsmyndigheten att ställa krav på avhjälpan enligt 2 kap. och 10 kap. miljöbalken.

I övrigt får punkten 3 i Energimarknadsinspektionens beslut anses uppfylla kravet på tydlighet både vad avser metoden och undantagen. Punkten 4 gör dock tillämpningen av punkten 3 b) något otydlig. Verksamhetsutövarens överväganden måste bedömas och eventuella kompletteringar kan bli aktuella vilket bör framgå av villkoret. Föreskrivna datum kan vara svåra att innehålla då det inte lämnas något utrymme för Energimarknadsinspektionens bedömning av verksamhetsutövarens överväganden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 2 kap. 19 § ellagen är den som senast haft nätkoncession skyldig att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning när koncessionen upphör, om det behövs från allmän eller enskild synpunkt. Av förarbetena framgår att det ska vara fråga om ett allmänt eller enskilt intresse av någon betydelse (se prop. 1981/82:188 s. 53).

Med hänsyn till att de aktuella ledningarna drogs fram före den 1 juli 1982 ska dock endast återställningsåtgärder som är påkallade ur allmän synpunkt beaktas i detta mål. Punkten 7 i övergångsbestämmelserna till ellagen får mot bakgrund av dess ordalydelse och förarbeten anses gälla i förhållande till 2 kap. 19 § ellagen. Den felaktiga hänvisningen till 2 kap. 24 § ellagen kan förklaras av att vissa paragrafer i 2 kap. ellagen fick en annan numrering efter att lagrådet yttrat sig i lagstiftningsärendet (jfr övergångsbestämmelserna till lagen SFS 1982:487, prop. 1981/82:188 s. 64 f., prop. 1996/97:136 s. 131, s. 201, s. 281 och s. 301 samt Högsta domstolens beslut den 9 maj 2006 i mål nr Ö 2827-05).

I samband med att miljöbalken infördes konstaterades att ellagens bestämmelser om återställningsåtgärder låg helt i linje med miljöbalken. Bestämmelserna gäller parallellt med miljöbalkens bestämmelser om avhjälpan av skada och efterbehandling i bl.a. 2 kap. 8 § och 10 kap. (se tryckt version av prop. 1997/98:90 s. 203 och s. 208, jfr även vad som sägs i detta avseende beträffande lagen (1978:160) om vissa rörledningar i

a. prop. s. 210 och s. 213. Ellagens regler om återställningsåtgärder har utformats med motsvarande bestämmelser i rörledningslagen som mönster, se prop. 1981/82:188 s. 52).

Beslut om tillstånd eller liknande godkännande enligt ellagen har inte rättskraft enligt miljöbalken och fritar inte verksamhetsutövaren från de skyldigheter som följer av miljöbalken. Vidare kan en tillsynsmyndighet med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken meddela förelägganden och förbud trots att Energimarknadsinspektionen kan ha godtagit vissa förhållanden vid sin prövning (se tryckt version av prop. 1997/98:90 s. 151 f. samt t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 7 juni 2017 i mål nr M 9393-16 och den 30 november 2017 i mål nr M 11357-16).

Som framgått ovan är utgångspunkten att ledningar och tillhörande anläggningar ska tas bort när en nätkoncession upphör om det är påkallat för att tillgodose ett allmänt intresse av någon betydelse. I aktuellt fall utgör de kreosotimpregnerade träfundamenten en del av de ledningar med tillhörande anläggningar som hör till de återkallade nätkoncessionerna och de omfattas därför av regleringen avseende återställningsåtgärder. Med hänsyn till kreosots hälsofarliga egenskaper anser Mark- och miljööverdomstolen att det är påkallat av ett allmänt intresse av någon betydelse, och att det inte kan anses oproportionerligt, att ålägga Svenska kraftnät att ta bort kreosotimpregnerat trä i enlighet med vad som föreskrivs i punkten 3 i Energimarknadsinspektionens beslut.

Nästa fråga gäller om det inom ramen för de återställningsåtgärder som Svenska kraftnät ska vidta enligt ellagen även bör ingå en förpliktelse att ta bort synlig kreosotförorenad jord. För att kunna avgöra omfattningen av en föroreningsskada och vilka efterbehandlingsåtgärder som ska vidtas krävs typiskt sätt provtagningar och en bedömning av riskerna för människors hälsa och miljön. Ellagen, till skillnad från miljöbalken, syftar inte i första hand till att hantera frågor om förorenad mark och efterbehandling. Däremot innehåller miljöbalken en detaljerad reglering i detta avseende bl.a. genom reglerna i 2 kap. och 10 kap. De tillsynsmyndigheter som enligt 26 kap. miljöbalken normalt hanterar frågor om förorenad mark och efterbehandling får även anses vara mer lämpade att utöva operativ tillsyn beträffande dessa frågor.

Verksamhetsutövarens ansvar att efterbehandla förorenad mark får således anses säkerställd genom miljöbalkens regler. Mark- och miljööverdomstolen finner därför att det inom ramen för de återställningsåtgärder som ska vidtas enligt ellagen inte ska ingå en skyldighet att ta bort synlig kretsotförorenad jord. Punkten 3 i Energimarknadsinspektionens beslut ska därför ändras i enlighet med detta. Ändringen får anses inrymmas i Svenska kraftnäts yrkanden. Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte finns förutsättningar att ändra punkten 3 i övrigt eller att besluta om särskilda garantier till enskilda.

Med hänsyn till att det är fråga om återställningsåtgärder enligt ellagen och Energi- marknadsinspektionen är tillsynsmyndighet finner Mark- och miljööverdomstolen inte anledning att ändra punkten 4 angående vilken myndighet som ska informeras om Svenska kraftnäts överväganden.

Sammanfattningsvis ska således punkten 3 i Energimarknadsinspektionens beslut ändras till den lydelse som framgår av domslutet. Överklagandena i övrigt ska avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Yvonne Eklund, hovrättsrådet Li Brismo, referent, och tf. hovrättsassessorn Anders Wallin.

Föredagande har varit Julia Nyberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-08-17
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 5366-16

KLAGANDE

1. Affärsverket Svenska Kraftnät

Ombud: B.P.

2. A.S.

3. B.S.

MOTPART

Energimarknadsinspektionen

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionens beslut 2016-08-29 i ärende nr 2015-102352, se bilaga 1

SAKEN

Återställningsåtgärder vid återkallelse av nätkoncession

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tidpunkten för fullgörandet av informationsskyldigheten enligt punkt 4 samt genomförandet av återställningsåtgärderna enligt punkt 6 bestäms till fyra år från den dag denna dom vinner laga kraft.

Dok.Id 505480

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutade den 29 augusti 2016 efter ansökan från Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) att återkalla nätkoncessionerna för linje med anläggningsnummer 810013Å och 8100C avseende 220 kV luftledningar mellan Tälle och Nässjö samt Nässjö och Värnamo. Enligt beslutet ska Svenska kraftnät vidta följande återställningsåtgärder.

3. Svenska kraftnät ska ta bort allt kreosotimpregnerat trä och synlig kreosotförorenad jord oavsett djup för båda ledningar med följande begränsningar.
 - a) Skyldigheten gäller inte den del genom Motala där ledning varit sambyggd med Vattenfalls ledning.
 - b) Skyldigheten gäller inte om det på enskilda platser finns tydliga motstående platsspecifika intressen som överväger nyttan med återställningsåtgärderna.
4. Om undantaget i 3 b är tillämpligt ska Svenska kraftnät informera Ei om sina överväganden i denna del senast den 30 september 2019.
6. Återställningsåtgärderna ska vara utförda senast den 30 september 2019.

YRKANDEN M.M.

A och **B.S.** har, som deras överklagande får förstås, yrkat att Ei:s beslut ska ändras på så sätt att Svenska kraftnät åläggs att ta bort de kreosotfundament som finns på fastigheten XX.

Svenska kraftnät har i första hand yrkat att villkoren i punkterna 3 och 4 ska ersättas av ett villkor med följande lydelse.

Svenska kraftnät ska ta bort ledningarna med tillhörande anläggningar och vidta åtgärder för återställning i huvudsaklig överensstämmelse med vad Svenska kraftnät har anfört i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. När det gäller hantering av fundament skall Svenska kraftnät vidta följande åtgärder.

a) Fundament med närhet till yt- och grundvatten skall tas bort

- om brunn som används för dricksvatten (till djur eller människor) finns inom 50 meter,
- om det finns ytvatten som används för dricksvatten (till djur eller människor), för fiske eller vatten som leder till ytvatten som används för dricksvatten eller fiske inom 50 meter,
- om fundamentet ligger inom vattenskyddsområde eller grundvattenförekomst enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

b) Fundament som ligger i åker skall tas bort

- vid våta marker där fundamentet kan antas ligga permanent under grundvattenytan eller om grundvattenytan fluktuerar så att den tidvis är över eller i nivå med markytan om provtagning på jordmassor samt grundvatten visar att kretsotförorening förekommer i rotzonen (0-0,5 meters djup),
- vid konflikt med planerade dräneringssystem.

c) Fundament som ligger i ängs- och betesmark skall tas bort vid våta marker där fundamentet kan antas ligga permanent under grundvattenytan eller om grundvattenytan fluktuerar så att den tidvis är över eller i nivå med markytan om provtagning på jordmassor samt grundvatten visar att kretsotförorening förekommer i rotzonen (0-0,5 meters djup).

d) Fundament som ligger i tätorterna Motala och Nässjö skall tas bort om marken kan utgöra potentiellt exploateringsområde för bebyggelse.

- e) Fundament som ligger där det finns identifierade värdefulla naturvärden, såsom värdefull fåtflora, skall lämnas kvar och stolpen tas bort till ett djup av 0,3-0,5 meter.
- f) Fundament som ligger i skogsmark eller som inte skall tas bort enligt a) - d) ovan skall lämnas kvar.

I andra hand har Svenska kraftnät yrkat att den tid inom vilken åtgärderna ska vidtas bestämmas till fyra år från lagakraftvunnen dom.

Ei har bestritt bifall till Svenska kraftnäts förstahandsyrkande men medger bifall till Svenska kraftnäts andrahandsyrkande om förlängd tid inom vilken Svenska kraftnät ska vidta återställningsåtgärderna.

UTVECKLING AV TALAN

A och **B.S.** har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Det finns kreosotimpregnerade fundament kvar efter stolpar som tagits bort på deras fastighet. De har två brunnar på ett avstånd om 58 respektive 84 meter från ett fundament. Deras son med familj bor på fastigheten. Vidare krävs vid täckdikning att man gräver djupt ner i marken där aktuella fundament finns. Detta innebär fördyrande dräneringskostnader. De vill inte att miljön och människor på fastigheten påverkas av kreosotet.

Svenska kraftnät har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Bakgrund

Svenska kraftnät har sedan tidigare rivit och borttagit samtliga ledningsdelar förutom majoriteten av fundamenten som finns nedgrävda i marken. När det gäller kreosotimpregnerade fundament anser Svenska kraftnät att dessa bör lämnas kvar i

marken om inte särskilda omständigheter motiverar att fundamenten grävs upp och tas bort.

Frågan om kreosotets spridning i mark och vatten har varit aktuell i arbetet med utbyggnaden av Sydvästlänken. Efter omfattande utredningar och rättsliga prövningar gjorde mark- och miljödomstolen bedömningen att Svenska kraftnät både genom provtagningar och teoretiska beräkningar visat att någon betydande risk för negativ miljöpåverkan inte bör förväntas inom områden som inte är särskilt känsliga av olika anledningar.

De utredningar som gjordes inför anläggningsarbetet med de nya fundamenten har kompletterats med ytterligare studier som tillsammans ligger till grund för de principer som Svenska kraftnät tagit fram för när kreosotimpregnerade fundament kan lämnas kvar i marken och när dessa bör tas bort.

2 kap. 19 § ellagen

Bestämmelsen om återställningsåtgärder återfinns i 2 kap. 19 § ellagen där det anges att om en nätkoncession upphör att gälla är den som senast haft nätkoncessionen skyldig att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning om det behövs från allmän eller enskild synpunkt. Paragrafen motsvarar i huvudsak 3 § 1 mom i den gamla ellagen. Denna bestämmelse infördes den 1 juli 1982 på grundval av regeringens proposition (prop. 1981/82:188) med förslag till lag om ändring i lagen (1902:71 S. 1). I prop. 1981/82:188 S. 53 anges följande:

Som en allmän regel bör gälla att skyldigheten att vidta återställningsåtgärder ska föreligga, om detta är påkallat för att tillgodose ett allmänt eller enskilt intresse av någon betydelse. Bestämmelsen bör ges den utformningen, att den som senast har innehaft koncession ska vara skyldig att ta bort ledningen och vidta andra åtgärder för återställning, om det är påkallat från allmän eller enskild synpunkt. Det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att pröva om och i vad mån skyldigheten att vidta åtgärder för återställning föreligger.

Övergångsbestämmelserna punkten 7 begränsar, trots felskrivning i bestämmelsen, prövningen i det nu aktuella fallet till vad som är motiverat av ett allmänt intresse. Svenska kraftnät delar alltså Ei:s bedömning att enskilda intressen inte ska beaktas i den prövning som nu är aktuell.

Förarbetena ger inte någon utförligare vägledning för hur bedömningen ska göras när en återställning behövs från allmän synpunkt. Ei har i sin motivering angett att det inte krävs några starka skäl för att en återställningsåtgärd skall krävas och att uttrycket "av någon betydelse" i förarbetena innebär att det skall ställas långtgående krav på återställningsåtgärder. Svenska kraftnät delar inte denna tolkning av förarbetena och anser i motsats till Ei att uttrycket "av någon betydelse" istället innebär att intresset skall vara väsentligt och ha viss kvalificerad vikt eller betydelse för att motivera en återställning.

Svenska kraftnät anser att bedömningen av vilka allmänna intressen som påkallar en återställning till skydd för människors hälsa eller miljön rimligtvis bör ta sin utgångspunkt i miljöbalkens bestämmelser och praxis kring vilka typer av föroreningar och föroreningsnivåer som bör utlösa krav på åtgärder. Vid prövningen enligt 2 kap. 19 § ellagen är det visserligen inte frågan om någon direkt tillämpning av miljöbalkens bestämmelser. Det är dock genom miljölagstiftningen som lagstiftaren kommunicerar vilka miljökrav som skall ställas på verksamheter och åtgärder och därmed också tydliggör vad som skall anses utgöra allmänna intressen i detta avseende. En sådan tolkning av vilken miljöhänsyn som utgör allmänna intressen enligt 2 kap. 19 § ellagen gör också bestämmelsen mer förutsebar och lättare att tillämpa. Vid införandet av miljöbalken betonades att balken utgör en sammanhållen och övergripande lagstiftning för hela miljöområdet och att balken, mot den bakgrunden, inte bara skall ses som en omfattande teknisk lagstiftningsreform utan som en nödvändig utveckling av det grundläggande och centrala verktyget i miljöarbetet i en tid när miljöpolitiken förändras snabbt och hela tiden ställs inför nya utmaningar (prop. 1997/98:45, del 1, sid. 154 ff.). Det är miljölagstiftningens uppgift att verka för att de miljö- och resurspolitiska målen säkerställs

(prop. 1997/98:45, del i, sid. 160). I vart fall bör ellagens bestämmelser inte tolkas så att strängare krav på miljöhänsyn ställs än vad som skulle vara fallet vid en prövning enligt miljöbalken.

Svenska kraftnät delar Ei:s bedömning att det är rimligt att motstående intressen vägs in i bedömningen av om återställningsåtgärder behövs. En åtgärd som i och för sig behövs för att tillgodose ett allmänt intresse kan vid en samlad bedömning alltså anses göra mer skada än nytta och därför inte behöva genomföras.

Svenska kraftnät har tagit fram ett förslag på en princip för återställningsåtgärder beträffande de kreosotimpregnerade fundamenten. Principen har tagits fram på grundval av de slutsatser som dragits av studier som genomförts av Svenska kraftnät. I studierna har olika typer av markanvändning identifierats som legat till grund för olika typexempel för hur fundament bör hanteras. Under respektive markanvändning har Svenska kraftnät föreslagit åtgärder i enlighet med vad som framgår av det framställda yrkandet. I de fall där fundamenten utgör en risk för människors hälsa eller miljön eller annat hinder föreslår således Svenska kraftnät att fundamenten ska tas bort.

Fakta om ledningen och fundamenten

Längs sträckan mellan Tälle och Nässjö fanns 628 stolpplatser. I dagsläget finns kvarlämnade fundament vid 578 stolpplatser, varav ett mindre antal består av betong. Totalt finns cirka 84 kg kreosot per stolpplats. Om man bortser från det mindre antal fundament som består av betong, innebär det att den sammanlagda mängden kreosot på hela sträckan mellan Tälle och Nässjö, med kvarlämnade fundament på 578 stolpplatser, kan uppskattas till maximalt 48 552 kg.

Motiveras återställningsåtgärderna av ett allmänt intresse av någon betydelse?

Som Ei har konstaterat innehåller kreosot ämnen som har hälso- och miljöskadliga effekter. Svenska kraftnät delar Ei:s bedömning att riskerna med att lämna kvar kreosotimpregnerade fundament bör betraktas ur ett långt tidsperspektiv. Svenska kraftnät anser dock inte att det finns något som tyder på att det finns stor risk för att

ämnena i de kreosotimpregnerade fundamenten slutligen sprids till känsligare miljöer. De utredningar Svenska kraftnät har gjort talar istället för att spridningsrisken är liten. Även om riskerna skall bedömas ur ett långt tidsperspektiv ska bedömningen av vilka åtgärder som bör vidtas göras utifrån dagens kunskapsläge.

Beträffande de kreosotimpregnerade fundamentens farlighet och risken för spridning av föroreningar från fundament till omgivande mark och vatten har Svenska kraftnät till sin ansökan bifogat flera studier och rapporter. Svenska kraftnät anser att de utredningar som har genomförts är väl underbyggda och tillräckligt omfattande för att kunna bedöma spridningen av ämnen från kreosotimpregnerade fundament. Utredningarna visar enligt Svenska kraftnät att ett mer nyanserat krav på återställningsåtgärder ska ställas än det som legat till grund för Ei:s beslut och att de principer som verket har föreslagit väl uppfyller de krav som bör ställas med hänsyn till människors hälsa eller miljön.

Av slutsatsen av utförda studier och undersökningar framgår att kreosot endast sprids i begränsad omfattning kring fundament. Sammantaget avtar föroreningarna kraftigt med avstånd från fundamenten och risken för spridning av föroreningar till omgivande mark och vatten är således i de flesta fall mycket begränsad.

I samband med upptagning av kreosotimpregnerade fundament har kontroller utförts. Det bekräftades vid dessa kontroller att schaktsanering 0,4 meter runt om och 0,8 meter under fundamentet hade varit tillräckligt för att innehålla riktvärdena för känslig markanvändning i de fall grundvattennivån under hela året legat djupare än fundamenten. Även om utredningarna talar för att ämnena i åldrad kreosot inte sprids med grundvatten har Svenska kraftnät som en försiktighetsåtgärd föreslagit att kreosotimpregnerade fundament med närhet till vatten som används för dricksvatten eller fiske, eller som ligger inom vattenskyddsområde eller grundvattenförekomst enligt VISS ska tas bort. I övriga fall anser Svenska kraftnät att utredningarna ger stöd för slutsatsen att det inte förekommer någon risk för människors hälsa eller miljön om dessa fundament lämnas kvar i mark i de fall fundamenten ligger ovanför grundvattennivån. Eventuell spridning till den

omgivande miljön är i dessa fall mycket lokal. Fundamenten ligger på ett djup om ungefär 2 meter under markytan. Någon risk för spridning av ämnena i de kreosotimpregnerade fundamenten uppåt mot markytan har inte kunnat konstateras. Det finns alltså enligt Svenska kraftnäts bedömning inte någon risk att ämnena i kreosotimpregneringen sprids till växter som eventuellt odlas i närheten av sådana fundament.

När det gäller kreosotimpregnerade fundament som under hela eller delar av året ligger i grundvattenzonen tyder utredningarna på att spridning kan ske längre från fundamenten. Eftersom spridningen är begränsad även i dessa fall och utredningarna ger vid handen att kreosot inte sprids med grundvattnet är det enligt Svenska kraftnät inte heller i dessa fall motiverat att ta bort alla sådana fundament. Däremot är det väsentligt att säkerställa att ämnena i kreosot inte kan spridas till växter och vidare till betande djur. I den mån grundvattnet trycks upp över fundamentet till rotzonen kan det, utifrån de utredningar som hittills genomförts, inte uteslutas att spridning kan ske uppåt från fundamenten. Svenska kraftnät har därför föreslagit att provtagning skall ske på jordmassor och grundvatten i de fall fundament ligger i våta marker i åker eller ängs- och betesmark. Om kreosotförorening förekommer i rotzonen skall fundamentet tas bort. I de områden i Motala och Nässjö som utgör potentiellt exploateringsområde för bebyggelse har Svenska kraftnät åtagit sig att ta bort fundament.

Svenska kraftnät anser att det är lämpligt att kreosotimpregnerade fundament lämnas kvar där det finns värdefulla naturvärden som kan skadas av att man gräver upp fundamenten och när det rör sig om skogsmark där fundamenten inte påverkar markanvändningen.

Svenska kraftnät anser sammanfattningsvis att de av verket föreslagna principerna motsvarar vad som kan anses vara motiverat av ett allmänt intresse och att genomförda utredningar ger stöd för den slutsatsen.

Till vilken nivå av markanvändning bör det saneras?

Bedömningen av hur omfattande återställningsåtgärderna bör vara och vilka eventuella kvarvarande föroreningsrisker som kan accepteras bör enligt Svenska kraftnäts mening göras utifrån pågående och planerad markanvändning. Det är den pågående och planerade markanvändningen som skall ligga till grund för bedömningen av vilka efterbehandlingsåtgärder som är miljömässigt motiverade enligt miljöbalken. Att ta en annan utgångspunkt för återställningsåtgärder enligt ellagen är orimligt.

I fråga om planerad markanvändning är det vare sig rimligt eller möjligt att anlägga ett sådant tidsperspektiv som Ei har gjort. Ett sådant perspektiv skulle innebära ett krav på att marken skall förädlas för att möjliggöra en markanvändning som kanske aldrig aktualiseras. Naturvårdsverkets generella riktvärden för mark är ett av flera verktyg i en riskbedömning. Skyddsnivån i marken bör motsvara en nivå där marken kan uppfylla de funktioner som förväntas vid den planerade markanvändningen. I riktvärdesmodellen används riktvärden för känslig markanvändning där markkvaliteten inte begränsar val av markanvändning medan riktvärden för mindre känslig markanvändning kan användas där markkvaliteten begränsar val av markanvändning till t.ex. kontor, industrier eller vägar. För att bedöma om dessa riktvärden kan användas bör man titta på förutsättningarna i det aktuella området. Exempel på förhållanden som kan avvika är bl.a. i vilken omfattning människor exponeras för föroreningar och förutsättningarna för spridning av föroreningar. Även djupet till föroreningen från markytan torde kunna få viss betydelse när det gäller föroreningar med mycket lokal spridningsrisk.

I skogs- och åkermark anser Svenska kraftnät att utredningarna ger stöd för slutsatsen att en återställning i enlighet med Svenska kraftnäts principer skulle innebära att de funktioner som kan förväntas vid pågående markanvändning uppfylls. Enligt Svenska kraftnät kan det under sådana förhållanden inte vara motiverat att ställa krav på att samtliga fundament ska tas bort, enbart för att enstaka provtagningar vid sidan om eller under fundament visat på halter som överstiger nivåerna för känslig markanvändning. Även detta är helt i linje med

miljöbalken som dessutom kan sägas gå ytterligare ett steg i mildrande riktning avseende vilka åtgärder som kan krävas av en verksamhetsutövare. Som huvudregel anses det inte skäligt att en verksamhetsutövare skall ansvara för efterbehandlingsåtgärder som krävs till följd av ny markanvändning. Skulle exempelvis ett tidigare industriområde komma att användas för bostäder utgår man från att verksamhetsutövaren skall svara för kostnaden för att området skall lämpa sig för markanvändning motsvarande mindre känslig markanvändning, vilket hade varit kravet om området fortsatt skulle användas som industrimark. Mot denna bakgrund kan det inte anses rimligt att begära att Svenska kraftnät skall utföra återställningsåtgärder som medför att marken skall anpassas för en användning som kanske aldrig aktualiseras. Det kan också ifrågasättas om all framtida markanvändning är att betrakta som ett allmänt intresse.

När det gäller pågående markanvändning kan det konstateras att huvuddelen av fundamenten från den nu rivna ledningen ligger i direkt anslutning till den nybyggda Sydvästlänken. Dessa fundament ligger alltså inom ett område där markanvändningen är begränsad. Begränsningarna kommer att kvarstå under mycket lång tid framöver. Det är alltså inte aktuellt att inom överskådlig framtid använda marken i eller intill ledningsgatan för bebyggelse.

Vid en upptagning av kreosotimpregnerade fundament enligt den föreslagna principen är begränsningarna för den framtida markanvändningen i de flesta fall ringa och hanterbara. Fundamenten kan utgöra hinder om ett område skall exploateras för bebyggelse och Svenska kraftnät har därför i sin föreslagna princip för återställningsåtgärder angett att det är befogat att fundament tas bort i områden som kan utgöra potentiella exploateringsområden för bebyggelse. Vidare anser Svenska kraftnät bland annat att det är befogat att ta bort fundament som kommer i konflikt med befintliga eller planerade dräneringssystem. När det till exempel gäller skogsmark påverkas inte markanvändningen av att kreosotimpregnerade fundamenten lämnas kvar i marken och fundamenten utgör inget hinder mot skogsbruk. Med en återställning enligt de föreslagna principerna kan kvarlämnade

kreosotimpregnerade fundament inte heller antas innebära begränsningar i användningen av åkermark samt ängs- och betesmark.

Som anförts inledningsvis anser Svenska kraftnät att prövningen enligt ellagen av vilka återställningsåtgärder som skall vidtas rimligen måste utgå från de förhållanden som gäller när koncessionen återkallas. Svenska kraftnäts framtida ansvar för kvarlämnade fundament påverkas inte av vilka återställningsåtgärder som nu bedöms lämpliga. Om det i framtiden blir aktuellt med inrättande av t.ex. vattenskyddsområde där kreosotimpregnerade fundament har lämnats kvar så får frågan om kvarlämnade fundament behöver tas bort prövas på nytt utifrån då aktuella förutsättningar.

Proportionalitetsprincipen

Vid all myndighetsutövning gäller vidare att beslut inte skall gå utöver det som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet, och att den nytta som skall åstadkommas med beslutet skall stå i rimlig proportion till de kostnader och konsekvenser i övrigt som beslutet medför. Proportionalitetsprincipen är också lagfäst i miljöbalken genom den allmänna skälighetsregeln i 2 kap. 7 § och genom den särskilda skälighetsregeln avseende ansvaret för föroreningsskador i 10 kap. 4 §. Ansvaret i 10 kap. 4 § innebär att den som är ansvarig för att avhjälpa en föroreningsskada i skälig omfattning skall utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. En bedömning skall alltså göras av hur långt avhjälpandeansvaret skall sträcka sig och vilket ansvar som det är skäligt att ålägga den ansvarige. Vid skälighetsbedömningen har bland annat tidsaspekten betydelse och vid bedömningen bör också vägas in om verksamheten har bedrivits på ett vid tiden accepterat sätt med iakttagande av de villkor som gällt för verksamheten. Slutligen framgår av förarbetena till denna bestämmelse att det skall göras en samlad skälighetsbedömning som efter omständigheterna kan leda till fullt, jämkat eller inget ansvar.

Svenska kraftnät menar att Ei har gjort en felaktig avvägning och att nyttan av att Svenska kraftnät skall ta bort allt kreosotimpregnerat trä och synlig kreosotförorenad jord oavsett djup för de båda ledningarna inte står i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som åtgärderna medför. Ei har övervärderat argumenten som talar för att fundamenten skall tas bort och tagit för lätt på argumenten som talar för att fundamenten i många fall bör lämnas kvar i marken. Ei har inte heller beaktat att åtgärderna medför kostnader.

Av vad som anförts ovan framgår enligt Svenska kraftnäts mening att risken för spridning från kreosotimpregnerade fundament är liten och att begränsningar av den framtida markanvändningen i de flesta fall är ringa och hanterbara. Nyttan med att ta bort de kreosotimpregnerade fundament som Svenska kraftnät inte redan har åtagit sig att ta bort är alltså liten.

Mot denna nytta ska skälen ställas som talar för att kreosotimpregnerade fundament i vissa fall skall lämnas kvar i marken. En genomgång av dessa skäl görs nedan.

Tar man bort fundamenten leder detta till en fysisk påverkan på marken. Påverkan kan reduceras genom olika försiktighets- och skyddsåtgärder. I de utredningar som Svenska kraftnät har tagit fram har givetvis utgångspunkten varit att åtetställningsåtgärderna skall ske på ett sådant sätt att de medför minsta möjliga intrång och olägenheter. En viss påverkan i form av till exempel packningar, körskador och sättningar i markerna är ändå oundviklig och detta gäller särskilt när det som i det aktuella fallet rör sig om tunga transporter med totalt sett relativt stora mängder förorenad jord och återfyllnadsmassor.

Transporterna och arbetet med att ta bort fundament och jordmassor på plats kommer även oundvikligen att leda till utsläpp av luftföroreningar. Att ta bort fundamenten kommer även innebära en miljöpåverkan vid destruktion och deponering av avfall.

En väsentlig aspekt i sammanhanget är åtkomst till den mängd och den typ av återfyllnadsmassor som skulle krävas. Hur omfattande schaktsanering som krävs varierar beroende på eventuell spridning av kreosotföreningar. Det är därför svårt att bedöma mängden ersättningsmassor som kan komma att krävas. Av massor som schaktas upp torde större delen, särskilt de jordmassor som legat ovanför fundamentet kunna återföras. I torra marker krävs uppskattningsvis 4 kubikmeter nya massor per fundament. Där grundvattnet alltid eller tidvis når upp till eller över fundamentet krävs troligtvis djupare schakt och även större ersättningsvolym. Även om en exakt mängd är svår att uppskatta blir det, med drygt 1 100 kvarvarande fundament sammantaget relativt stora ersättningsvolym.

Till detta kommer att ersättningsvolymerna särskilt i åkermark bör ha lokal förankring och att skiktning av ersättningsmassorna bör ske. Befintliga massor som grävs upp och inte är förorenade separeras i normalfallet efter jordtyp för att vid återställning kunna återföras. Ei uppger att riskerna med återfyllnad med främmande massor kan undvikas genom att återfyllning sker med icke förorenad jord. Att icke förorenad jord används för utfyllnad är en självklar utgångspunkt. Vid åkermark är det dock viktigt att ersättningsmassorna även har en likvärdig kvalitet och den lokala förankringen syftar bl.a. till att undvika spridning av smittor. Eftersom fundamenten befinner sig längs en längre sträcka kan det vara svårt att få tag på den typ av massor som behövs. Även om återförda massor är av samma kornstorleksfördelning som omgivande massor och packas väl med grävskopa så blir inte massorna packade på ett sätt som motsvarar omkringliggande jord. Detta kan få till följd att vatten från t.ex. nederbörd som samlas i de återfyllda schaktgroparna inte lika lätt sprids vidare till omgivande mark, något som kan orsaka problem t.ex. för jordbruks- och skogsmaskiner. Vid kapning av stolpar är dessa problem jämförelsevis ringa eftersom schaktgroparna är av betydligt mindre omfattning.

Förutom påverkan på miljön måste man, för att utröna vad som är rimliga återställningsåtgärder, även väga in kostnadsaspekten. Den sammanlagda kostnaden för de 578 återstående stolpplatserna har beräknats uppgå till 115 miljoner kronor.

Svenska kraftnät anser sammantaget att nyttan av beslutade åtgärder inte står i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som åtgärderna medför.

Tid när återställningsåtgärderna skall vara färdigställda

Ei har i sitt beslut angett att återställningsåtgärderna skall vara utförda senast den 30 september 2019. Svenska kraftnät har gjort en beräkning av tidsåtgången för upptagning av fundamenten vid 578 stolpplatser. Tiden har beräknats till cirka fyra år. För det fall arbetet skall utföras enligt Ei:s beslut med rimliga marginaler bör därför tiden för återställningsåtgärderna bestämmas till åtminstone fyra år efter lagakraftvunnen dom.

Ei har yttra sig över Svenska kraftnäts överklagande och anført i huvudsak följande.

Omfattningen av föreningen

En ökning av antalet förorenade platser i Sverige med cirka 570 stycken innebär en ökning i ett slag med 0,67 procent och ett kvarlämnande av drygt 48 ton konstaterat giftig kreosot. Detta trots att det väldigt enkelt går att peka ut en verksamhetsutövare som i närtid har bedrivit och i någon mening fortsätter att bedriva den förorenande verksamheten. Ei har inte att pröva frågan om återställningsåtgärder mot reglerna om förorenad mark direkt, Men värdet av att mark återställs till ett oförorenat skick kan vara ett allmänt intresse som faller under 2 kap. 19 § ellagen.

2 kap. 19 § ellagen - Återställning

Svenska kraftnät har framfört att den begränsning av återställningsansvaret till skador av någon betydelse som framgår av förarbetena till bestämmelsen innebär att bara väsentliga skador ska återställas.

Bestämmelsen är hämtad från rörledningslagen (1978:160). I förarbetena till rörledningslagen sägs i huvudsak samma sak som vid införandet av återställningsregeln i ellagen, men sambandet mellan lagtextens *påkallat ur allmän eller enskild synpunkt* och förarbetets *någon betydelse* framhävs där tydligare (prop. 1977/78:86,

s. 81). Att det skulle röra sig om något krav på väsentlig skada framgår inte någonstans. Istället får det förstås som att kravet på att en återställning ska ske är utgångspunkten, men att undantag kan göras för helt betydelselösa skador. Vid en jämförelse med vad som sägs om rekvisitet någon betydelse i 32 kap. 1 § andra stycket miljöbalken framgår också att det som undantas är rent bagatellartade skador (prop. 1985/86:83, s. 40).

Som Ei beskrivit i det överklagade beslutet rör det sig i detta fall om återställning som behövs ur allmän synpunkt. De fall där återställning inte behövs är de fall där andra intressen väger tyngre. I de fallen finns en möjlighet för Svenska kraftnät att enligt beslutet lämna kvar fundament.

Proportionalitet

Miljöbalkens regler om återställning i 10 kap. gäller visserligen parallellt med ellagen, men inte samtidigt. Detta på samma sätt som Ei kan meddela en nätkoncession för en ledning med delvis tillämpning av regler i miljöbalken, varefter den kommunala miljönämnden kan förelägga nätbolaget att vidta skyddsåtgärder eller att upphöra med verksamheten (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M 4127-10).

Ei har däremot att tillämpa sådana grundläggande miljörättsliga principer som principen om att förorenaren betalar och försiktighetsprincipen (jfr art. 191.2 i förordningen om EU:s funktionssätt och skäl 2 i direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt). Ei har också att tillämpa den allmänna proportionalitetsprincipen, vilken inte är densamma som rimlighetsavvägning i 2 kap. 7 § miljöbalken. Miljöbalkens rimlighetsavvägning fungerar bara tillsammans med miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

När Svenska kraftnät tog över verksamheten kunde affärsverket inte räkna med annat än att tillståndet för ledningen skulle löpa ut och att marken skulle återställas. Det är redan därför inte ett oproportionerligt krav att ställa att marken ska återställas. Svenska kraftnät och andra nätbolag måste i sin verksamhet ta hänsyn

till den framtida kostnaden för att återställa marken, Det kan inte vara en utgångspunkt för verksamheten att de skador som den orsakar slutligen ska belasta samhället, vare sig ekonomiskt eller genom risk för skada eller intrång.

Orimliga inskränkningar av framtida markanvändning

I sitt beslut utgår Ei inte från reglerna i 10 kap. miljöbalken om föroreningskador, eftersom Ei inte har att pröva återställningsåtgärder mot de reglerna. En sådan prövning kan senare göras av den myndighet som har tillsyn över att de reglerna efterlevs. Frågor som rör känslig eller mindre känslig markanvändning saknar därför betydelse. Nutida och i någon mån framtida möjlighet att använda mark är ett allmänt intresse och Ei har bedömt att det är nödvändigt för att säkra detta allmänna intresse att fundamenten i de allra flesta fall tas bort. Varje kvarlämnat kreosot impregnerat fundament begränsar möjligheten att använda marken närmast den för ändamål som är kopplade till vatten. Idag utgörs markanvändningen längs ledningen till stora delar av jordbruk där dikning och brunnsgrävning kan vara vanligt förekommande. Ei vidhåller uppfattningen att kvarlämnade kreosot-impregnerade fundament innebär att det för lång tid framöver kommer att kvarstå orimliga inskränkningar av användningen av de markområden där sådana fundament lämnas kvar. Svenska kraftnäts princip för återställningsåtgärder har sin grund i de slutsatser som dragits av studier som genomförts av Svenska kraftnät. I studierna har olika typer av markanvändning identifierats, som legat till grund för olika typexempel för hur fundamenten bör hanteras. Ei menar att det även ur ett allmänt intresse finns incitament att upprätthålla en hög skydds nivå kring värdefull markanvändning som t.ex. grundvatten och ytvatten. Det är därför rimligt att samma säkerhetsmarginal som Svenska kraftnät statuerar till t.ex. brunnar för att de inte ska kunna påverkas av kvarlämnade fundament, måste gälla omvänt mot denna markanvändning när nya brunnar etc. ska anläggas.

Svenska kraftnät menar, i motsats till Ei, att endast nu planerad och förutsedd markanvändning kan styra val av återställningsåtgärder. Likaså menar de att en ögonblicksbild av de lokala hydrogeologiska förhållandena ska kunna styra val av återställningsåtgärder. Svenska kraftnät anför också att det tidsperspektiv som Ei

utgår ifrån innebär ett krav på att marken ska förädlas. Ei instämmer inte på något sätt i att de krav på återställningsåtgärder som myndigheten beslutat innebär en förädling av marken. Snarare innebär de beslutade återställningsåtgärderna att marken återställs till ett skick som motsvarar det skick marken hade före verksamheten ägde rum. Ei menar att detta är själva innebörden av en återställning och därmed en rimlig utgångspunkt i tolkning av återställningsregeln.

Även när hänsyn tas till den markanvändning som kan förutses är det tydligt att en så fullständig återställning som möjligt är viktig. Delar av redan pågående markanvändning, exempelvis inom jordbruk är relaterad till brunnar och dikesanordningar och kan påverkas direkt eller indirekt genom att fundamenten finns kvar.

Svenska Kraftnät har genmält i huvudsak följande.

Ei anför att de återställningsåtgärder som krävs enligt ellagen endast skall bedömas enligt ellagen och att total återställning därmed skall ske så snart det finns skador av någon betydelse. Ei tycks mena att begreppet någon betydelse skall tolkas som en skada som inte är helt bagatellartad. Ei är vidare av inställningen att kvarlämnade fundament innebär orimliga inskränkningar av framtida markanvändning.

Svenska kraftnät delar inte Ei:s bedömning av rättsläget.

Återställning enligt 2 kap. 19 § ellagen

Enligt 2 kap. 19 § ellagen skall det vara påkallat ur allmän synpunkt att vidta en återställningsåtgärd. När det gäller den nu aktuella prövningen bör föroreningsrisken vara det som är relevant för om en upptagning är miljömässigt motiverad. Svenska kraftnät vidhåller att utredningen visar att kreosot endast sprids i begränsad omfattning kring fundament och att det, med tillämpning av Svenska kraftnäts föreslagna principer för upptagning, inte finns något som tyder på risk för att ämnena i de kreosotimpregnerade fundamenten sprids till känsligare miljöer eller på annat sätt utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

Ei anför att det undantag som Ei har beslutat om ger Svenska kraftnät en möjlighet att lämna fundament när andra intressen väger tyngre. Svenska kraftnät anser dock att undantaget inte är tillräckligt preciserat och inte ger någon konkret vägledning eftersom det i princip endast upprepar den intressebedömning som Ei har att göra vid utformningen av sitt beslut. Beslutet bör tydligare ange i vilka fall ett kvarlämnande blir aktuellt på ett preciserat sätt som Svenska kraftnät yrkat. I den mån en intresseavvägning skall ske i det enskilda fallet är det inte lämpligt att information skall skickas till Ei. Nyttan av informationen och eventuella konsekvenser av att Ei till äventyrs inte delar den bedömning som Svenska kraftnät gjort i det enskilda fallet är oklara. Om mark- och miljödomstolen skulle anse att det är lämpligt att föreskriva att godtyckliga intresseavvägningar i det enskilda fallet skall göras, så borde informationsskyldigheten till Ei i så fall ersättas av ett samråd med de myndigheter som utövar tillsyn över förorenad mark och skyddade naturmiljöer innan fundamenten grävs upp.

Grad av återställning

Den stora frågan i målet är till vilken grad återställning skall ske. Som tidigare anført har Svenska kraftnät i normalfallet tagit bort stolpar till ett djup av 0,8 meter i marken. I åkermark och vall har stolpar tagits bort till ett djup av 1-1,2 meter för att undvika eventuella konflikter med bevattnings- och dräneringssystem. När det gäller kreosotimpregnerade fundament bör dessa tas upp enligt de principer som Svenska kraftnät har föreslagit. En sådan återställning innebär dels att kvarlämnade fundament inte utgör någon risk för människors hälsa eller miljön, dels att kvarlämnade fundament inte utgör något hinder för pågående markanvändning i framtiden. Exempelvis kan såväl skogsbruk som jordbruk bedrivas där ledningen tidigare stod. Svenska kraftnät vill i sammanhanget förtydliga att ledningen till största delen gick i skogsmark.

När det gäller ändrad markanvändning kan denna enligt Svenska kraftnät inte motivera ytterligare återställningsåtgärder. Att fundamenten, oavsett om de är gjorda av betong eller trä, i en sådan situation kan komma att behöva tas bort kan

inte i sig innebära att samtliga kreosotimpregnerade fundament skall tas bort idag. Svenska kraftnät vill dock återigen betona att möjligheterna till ändrad markanvändning är mycket begränsade där de flesta fundament lämnats, eftersom dessa ligger i direkt anslutning till Sydvästlänken.

Ei har intagit inställningen att marken skall återställas till det skick den hade innan den skadegörande verksamheten påbörjades, så länge som skadan inte är helt bagatellartad. Denna inställning överensstämmer inte med praxis och är inte förenlig med vad Ei beslutat i liknande ärenden.

I maj 2016 beslutade Ei efter ansökan från Västerbergslagens Elnät AB att bl.a. återkalla en nätkoncession. Enligt beslutet skulle nätbolaget efter att ledningen raserats vidta vissa återställningsåtgärder som bolaget åtagit sig i ärendet. Ägaren till en av de skogsfastigheter som berördes överklagade beslutet och menade att återställningsåtgärderna även borde innehålla en förpliktelse att återbeskoga fastigheten.

Ei bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. att det förekommer att nätföretag och fastighetsägare i samband med att nätkoncession beviljas gör frivilliga överenskommelser om ersättning för avverkad skog och värdeminskning på fastigheten som fastighetsägaren inte längre kan förfoga fritt över. Ei anförde vidare att sedan nätkoncessionen återkallats och ledningen raserats har den som innehaft koncessionen uppfyllt sina skyldigheter när det gäller återställningsåtgärder.

Mark- och miljödomstolen avslog i dom den 16 december 2016 (M 3255-16) fastighetsägarens överklagande med motiveringen att ledningen omfattades av ledningsrätt och att den inskränkning som rättigheten innebär för fastighetsägare ersätts inom ramen för expropriationslagen när ledningsrätten beviljas.

Av målet kan man dra följande slutsatser. För det första skall återställning av fastigheter inte med nödvändighet ske till det skick som de var i innan ledningen

byggdes. För det andra är det den pågående markanvändningen som skall utgöra måttstock för vilka återställningsåtgärder som kan bli aktuella. Det kan således räcka med att återställa så att fastigheten kan brukas som tidigare. För det tredje innebär en beviljad ledningsrätt att fastighetsägaren har erhållit ersättning för den upplåtelse av fastigheten som ledningsrätten innebär. Denna inskränkning behöver inte ersättas på nytt om viss inskränkning kvarstår efter ledningens rivande.

Det framgår inte av mark- och miljödomstolens dom om prövningen i det aktuella fallet varit begränsad till vilka återställningsåtgärder som är motiverade av ett allmänt intresse, d.v.s., om övergångsbestämmelserna till ellagen punkten 7 var tillämpliga. Möjligen har Ei och mark- och miljödomstolen i det aktuella målet även beaktat enskilda intressen, till skillnad från vad som gäller för nu aktuell prövning där endast allmänna intressen skall beaktas enligt punkten 7 i övergångsbestämmelserna. Återställningsskyldigheten kan dock rimligtvis inte vara mer omfattande när endast allmänna intressen skall beaktas än när både enskilda och allmänna intressen skall beaktas.

Orimliga inskränkningar av framtida markanvändning?

Svenska kraftnät har beviljats ledningsrätt för den ledning som rivits. De berörda fastighetsägarna har därigenom tvingats acceptera ett intrång inom de aktuella delarna av fastigheterna. Dispositionsrätten av fastigheten har varit inskränkt i ledningens närhet och fastighetsägarna har varit tvungna att ta hänsyn till ledningen. Ersättning för intrånget har utgått till fastighetsägarna baserat på att ledningsrätten innebär en upplåtelse av marken för all framtid.

Sedan ledningen rivits har fastighetsägarna återigen getts möjlighet att förfoga över fastigheterna och bedriva den verksamhet som tidigare bedrivits på dessa, oavsett om det varit skogsbruk eller jordbruk. Svenska kraftnät har därmed fullgjort sin återställningsskyldighet.

Ei menar att de kvarlämnade fundamenten innebär en orimlig begränsning av framtida användning då det hindrar ändrad markanvändning. Att kvarlämnade

fundament i sig skulle hindra framtida ändring av markanvändningen, är naturligtvis inte korrekt. Lika väl som att Svenska kraftnät tar bort fundamenten nu kan fundamenten tas bort i samband med en eventuell framtida ändrad markanvändning.

Frågan om det är rimligt att Svenska kraftnät skall möjliggöra ändrad markanvändning genom att redan nu ta bort fundamenten, är en fråga om proportionalitet. Svenska kraftnät återkommer nedan i denna fråga. Frågan som borde ställas är om det är rimligt att samtliga fundament vid de återstående 578 stolpplatserna skall tas bort nu till en kostnad av cirka 115 miljoner kronor istället för att de fundament som verkligen behöver tas bort vid en eventuell framtida ändring av markanvändningen tas bort då. Det bör i sammanhanget åter framhållas att ersättning har utgått till berörda fastighetsägare för värdet av den mark som upplåtits vid bygget av den ledning som nu raserats. Att det är förknippat med särskilda kostnader att t.ex. exploatera mark, som redan ersatts, för bebyggelse kan knappast motivera att samtliga fundament nu skall tas bort. Det är svårt att förstå att inskränkningen kan anses orimlig med hänsyn till att återställningen skall motiveras av allmänna intressen.

Proportionalitet

Den aktuella ledningen byggdes för över 75 år sedan. Svenska kraftnät har senast haft nätkoncessionen och är därför också skyldig att vidta de återställningsåtgärder som behövs enligt 2 kap. 19 § ellagen. Detta förhållande i sig har inte verket något att invända mot. Svenska kraftnät ställer sig dock frågande till att detta ansvar i sig skulle innebära att det är proportionerligt att kräva att samtliga fundament skall tas upp.

I aktuellt mål finns två mot varandra stående intressen. Det ena är intresset av att fundamenten avlägsnas. Detta intresse bottnar i två olika underintressen, dels miljöintresset av att inte ha fundament impregnerade med kreosot liggande i marken, dels fastighetsägarnas intresse av att kunna använda marken utan begränsningar. Det senare intresset kan man egentligen bortse från i det aktuella

fallet eftersom endast allmänna intressen skall beaktas vid den aktuella prövningen enligt 2 kap. 19 § ellagen. Ei har emellertid i sitt yttrande anfört att fundamenten utgör en orimlig inskränkning av framtida markanvändning och menar uppenbarligen att även detta utgör ett allmänt intresse som skall beaktas vid intresseavvägningen. Dessa intressen skall vägas mot det motstående intresset, vilket är kostnaden av att ta bort samtliga fundament. Nedan följer därför en avvägning av såväl miljöintresset som av intresset för framtida markanvändning.

Som Svenska kraftnät visat genom tidigare yttrande och däri hänvisade utredningar finns det ingen betydande risk för negativ miljöpåverkan av kreosotimpregnerade fundament i områden som inte är särskilt känsliga.

Som redogjorts för ovan medför återställning i enlighet med Svenska kraftnäts principer inte något hinder för tidigare/pågående markanvändning. Däremot behöver kvarlämnade fundament beaktas vid en ändrad markanvändning.

En utförlig redogörelse för kostnader och olägenheter som kan uppstå med anledning av upptagning av samtliga fundament återfinns i Svenska kraftnäts komplettering av överklagandet. Sammanfattningsvis är kostnaden för att ta bort samtliga fundament 115 miljoner kronor. Kostnaden för att ta bort fundament vid en stolpplats uppgår således till cirka 200 000 kr. Därtill kommer olägenheter såsom risk för svårigheter att bruka jordbruksmark effektivt under kommande år, utsläpp av luftföroreningar vid transporter, miljöpåverkan vid destruktion och deponering m.m.

Den fördel som uppnås genom att fundamenten tas bort redan idag måste stå i rimlig proportion till den kostnad som Svenska kraftnät har för att ta bort fundamenten. Den miljömässiga vinsten med att ta bort samtliga kreosotimpregnerade fundament är liten till en hög kostnad. Det är enligt Svenska kraftnät inte proportionerligt att fundamenten vid samtliga 578 stolpplatser skall tas bort till en kostnad av 115 miljoner kronor istället för att det fåtal fundament som verkligen behöver tas bort t.ex. på grund av ändrad markanvändning eller framtida ändringar i

den lokala miljön tas bort när det behövs till en kostnad av cirka 200 000 kronor per fundament. Svenska kraftnät menar att den föreslagna åtgärden, att redan idag ta bort samtliga fundament, inte står i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som åtgärden medför. Detta gäller givetvis i särskilt stor utsträckning för de fundament som lämnats i direkt anslutning till Sydvästlänken där markanvändningen även fortsättningsvis är inskränkt.

Oaktat i vilket intresse Ei menar att de kreosotimpregnerade fundamenten skall tas bort så är det oproportionerligt i förhållande till den kostnad det innebär för Svenska kraftnät att ta bort samtliga fundament.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 2 kap. 19 § ellagen (1997:857) är den som senast haft en nätkoncession skyldig att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar när koncessionen upphör samt vidta andra åtgärder för återställning, om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

Av tillämplig övergångsbestämmelse (SFS 1982:487) framgår att enbart återställningsåtgärder som motiveras av allmänna intressen ska beaktas i aktuellt mål.

Enligt förarbetena till ellagen (Prop. 1981/82:188 s. 53) bör skyldigheten att vidta återställningsåtgärder föreligga om detta är påkallat för att tillgodose ett allmänt eller enskild intresse av någon betydelse.

Ska beslutet ändras med anledning av Svenska kraftnäts överklagande?*Behovet av återställningsåtgärder*

Frågan som mark- och miljödomstolen inledningsvis har att ta ställning till är om de kreosotimpregnerade fundamenten som finns längs ledningsgatan, i enlighet med vad som sägs i förarbetena till ellagen, behöver tas bort för att tillgodose ett allmänt intresse av någon betydelse.

Mark- och miljödomstolen delar inte Svenska kraftnäts inställning att rekvisitet "av någon betydelse" innebär att ett intresse behöver vara väsentligt och ha viss kvalificerad vikt eller betydelse för att motivera en återställning. Förarbetena till ellagen ger enligt mark- och miljödomstolen inte utrymme för annan tolkning än att lagstiftarens avsikt varit att en koncessionshavare ska vara skyldig att ta bort en ledning med tillhörande anläggningar när koncessionen upphör, men att undantag kan göras för delar av anläggningen som enbart medför rent bagatellartade skador eller intrång på allmänna eller enskilda intressen.

Enligt mark- och miljödomstolens mening är det ett allmänt intresse av någon betydelse att markens föroreningsgrad vid de kreosotimpregnerade fundamenten i ledningsgatan återställs till en acceptabel nivå och att stora mängder giftigt kreosot inte lämnas kvar i marken på obestämd tid. Domstolen anser att kravet som är formulerat i punkt 3 i Ei:s beslut är tillräckligt och väl avvägt. Att de utredningar som Svenska kraftnät lagt fram visar att kreosot från fundamenten sprids i mycket ringa omfattning i omgivningen och att risken för negativ påverkan på nuvarande och framtida markanvändning bedöms som liten ändrar inte denna bedömning.

Mark- och miljödomstolen delar alltså Ei:s bedömning att de återställningsåtgärder som beslutats om är behövliga från allmän synpunkt.

Proportionalitet

Svenska kraftnät har även gjort gällande att nyttan av de beslutade åtgärderna inte står i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som åtgärderna medför och att en skälighetsavvägning ska göras enligt den allmänna skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken samt utifrån den särskilda skälighetsregeln avseende ansvaret för föroreningsskador i 10 kap. 4 §.

Huvudregeln för miljöpåverkande verksamheter är att miljöbalken tillämpas parallellt med andra lagar och att miljöbalkens materiella krav ska vara en miniminivå (Prop. 1997/98:90 s. 147 ff.). Miljöbalkens bestämmelser gäller alltså parallellt med ellagens men inte samtidigt. För de fall regler i miljöbalken kommer i konflikt med regler i annan lag måste en bedömning göras i det enskilda fallet med utgångspunkt i allmänna lagvalsprinciper (Prop. 1997/98:90 s. 149).

I förevarande fall regleras frågan om återställningsåtgärder i ellagen och frågan ska alltså prövas enligt denna lag eftersom ellagen i egenskap av speciallag har företräde framför miljöbalken. Någon skälighetsavvägning enligt den allmänna skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken eller genom den särskilda skälighetsregeln avseende ansvaret för föroreningsskador i 10 kap. 4 § ska alltså inte göras.

Vad gäller den proportionalitetsbedömning som ändå ska göras enligt den allmänna proportionalitetsprincipen så anser mark- och miljödomstolen likt Ei att Svenska kraftnät haft att räkna med att tillståndet för ledningen skulle löpa ut och att marken därefter skulle återställas. Det är därför inte oproportionerligt att ställa krav på att marken ska återställas.

Undantaget

Svenska kraftnät har vidare anfört att det av Ei beslutade undantaget i punkt 3 b som ger Svenska kraftnät möjlighet att lämna kvar kreosotimpregnerade fundamenten under vissa förutsättningar inte är tillräckligt preciserat. För det fall undantaget ska kvarstå är Svenska kraftnät av uppfattningen att informations-

skyldigheten till Ei enligt punkten 4 ska ersättas av samråd med de myndigheter som utövar tillsyn över förorenad mark och skyddade naturmiljöer.

Enligt undantaget gäller inte skyldigheten att ta bort kreosotimpregnerade fundamenten om det på enskilda platser finns tydliga motstående platsspecifika intressen som överväger nyttan med återställningsåtgärderna.

Enligt mark- och miljödomstolens mening är det miljömässigt motiverat med ett undantag som ger Svenska kraftnät möjlighet att lämna kvar kreosotimpregnerade fundamenten som vid ett borttagande skulle leda till skador på motstående allmänna intressen som uppväger nyttan av att ta bort fundamenten. Undantaget kan, med hänsyn till sitt ändamål, inte anses för generellt formulerat. Domstolen anser inte heller i övrigt att det finns skäl att ändra beslutet på så sätt att informations-skyldigheten till Ei ersätts av samråd med annan myndighet.

Mot bakgrund av ovanstående saknas skäl att bifalla Svenska kraftnäts förstahandsyrkande. Vad Svenska kraftnät i övrigt har anfört till stöd för sin talan föranleder inte annan bedömning.

Tid för genomförand av återställningsåtgärder

Ei har medgett bifall till Svenska kraftnäts andrahandsyrkande om förlängd tid inom vilken Svenska kraftnät ska vidta återställningsåtgärderna. Tidpunkten då återställningsåtgärderna ska vara slutförda bör i enlighet med Svenska kraftnäts yrkande därför bestämmas till fyra år från lagakraftvunnen dom.

Ska beslutet ändras med anledning av A och B.S. överklagande?

A och B.S. har yrkat att Ei:s beslut ska ändras på så sätt att Svenska kraftnät åläggs att ta bort de kreosotimpregnerade fundament som finns på deras fastighet.

De återställningsåtgärder som Ei beslutat om innebär att Svenska kraftnät redan är skyldigt att ta bort fundamenten på fastigheten under förutsättning att det inte finns ett tydligt motstående platsspecifikt allmänt intresse som överväger nyttan med återställningsåtgärderna på en viss specifik plats. Det kan till exempel röra sig om höga naturvärden som skulle ta skada av att ett fundament tas bort.

För det fall ett sådant motstående intresse mot förmodan skulle finnas på A och B.S.s fastighet anser mark- och miljödomstolen att undantaget i punkten 3 b i beslutet som medger ett kvarlämnande av fundamenten är motiverat ur miljösynpunkt.

A och B.S. överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 7 september 2017.

Bjarne Karlsson

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har rådmannen Bjarne Karlsson och tekniska rådet Annika Billstein Andersson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Benjamin Rönne-Petersen.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.